MALTA

QORTI CIVILI

PRIM' AWLA

(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF

JOSEPH R. MICALLEF

Seduta tas-6 ta' Mejju, 2014

Rikors Numru. 50/2013

Emanuel **CAMILLERI**

vs

Spettur Louise **CALLEJA** u l-Kummissarju tal-Pulizija

Il-Qorti:

Dan huwa provvediment għall-finijiet tal-artikolu 229 Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta, wara talba magħmula mill-avukat difensur tar-rikorrent waqt is-smigħ tal-25 ta' Marzu, 2014[1], li biha talab li l-Qorti tordna s-sejħa fil-kawża tal-Avukat Ġenerali;

Illi l-avukat difensur tal-intimati opponiet għall-imsemmija talba billi qalet li talba bħal din mhuwiex xieraq li ssir fi stadju hekk avvanzat tal-kawża meta nġabret il-biċċa l-kbira tal-provi tal-partijiet;

Semgħet is-sottomissjonijiet tal-avukati tal-partijiet waqt l-imsemmi smigħ;

Rat id-degriet tagħha tal-25 ta' Marzu, 2014 li bih tat lill-partijiet għaxart (10) ijiem żmien kull wieħed minn dak inhar biex iressqu noti ta' riferenzi rigward it-talba magħmula mir-rikorrent u ħalliet il-kawża għal-lum għall-għoti tal-provvediment meħtieġ;

Rat in-Nota ta' Riferenza mressqa mill-intimati fl-4 ta' April, 2014[2];

Ikkunsidrat:

[1] Paġġ. 453 – 4 tal-proċess
[2] Paġ. 455 tal-proċess

Illi t-talba għas-sejħa fil-kawża saret mir-rikorrent innifsu f'azzjoni li nfetħet dwar ilment ta' ksur ta' jedd fundamentali. L-imsemmija azzjoni tressqet kontra l-Kummissarju tal-Pulizija u l-intimata Spettur Louise Calleja. L-imsemmija talba saret meta l-kawża tinsab għall-egħluq tal-provi tal-intimati u wara li r-rikorrent kien iddikjara li ma kellux provi aktar x'iressaq[3];

Illi l-liġi tipprovdi li "*Tista' wkoll terza persuna, b'degriet tal-qorti, f'kull waqt tal-kawża qabel is-sentenza, tiġi msejħa f'kawża miexja bejn partijiet oħra fil-qorti tal-ewwel grad, sew fuq talba ta' waħda mill-partijiet kemm ukoll mingħajr dik it-talba*"[4];

Illi huwa magħruf li biex il-Qorti tilqa' talba għal sejħa fil-kawża ta' terzi jeħtieġ jintwera li jkunu jeżistu l-elementi mitluba mid-duttrina l-iżjed stabilita f'dan ir-rigward. Minn kliem il-liġi, s-sejħa fil-kawża ta' terza persuna waqt li l-kawża tkun miexja bejn partijiet oħrajn tista' tintalab biss meta l-kawża tkun għadha ma tħallietx għas-sentenza u biss fi proċediment li jkun għadu fl-ewwel istanza. Iżda tali sejħa tista' ssir kemm fuq talba ta' xi waħda mill-partijiet u kif ukoll, mingħajr dik it-talba, mill-Qorti nnifisha jekk jidhrilha li huwa xieraq li dan isir[5];

Illi l-prinċipju ewlieni li għandu jitqies huwa li l-imsejjaħ fil-kawża, b'differenza minn dak li jkun indaħal fil-kawża minn rajh *in statu et terminis*, jitqies bħallikieku kien imħarrek u, kif juri l-artikolu 962, bis-sentenza mogħtija f'dik il-kawża jista' jinħeles jew jiġi kundannat daqslikieku l-kawża inħarġet mill-bidunett kontrih;

Illi s-sejħa fil-kawża, jew kif kien magħruf fl-imgħoddi, l- intervent koatt (biex jintgħaraf mill-intervent volontarju li għalih japplika l-artikolu 960 tal-Kap 12), għandha l-għan li tevita li jkun hemm għadd ta' kawżi fuq l-

[3] Verbal seduta 13.2.2014, f'paġ. 412 tal-proċess
[4] Art. 961 tal-Kap 12
[5] Ara per eżempju P.A. JSP **4.5.1992** fil-kawża fl-ismijiet ***Jean Depasquale noe vs David Jones***;

istess mertu[6] meta dawk il-persuni jistgħu jitqiegħdu f'ġudizzju wieħed li jikkonsidra l-qagħda rispettiva tagħhom[7]. Huwa essenzjali, għalhekk, li persuna msejħa fil-kawża jkollha interess fil-kwestjoni. Anzi, il-qafas ta' l-istitut tas-sejħa fil-kawża joħroġ mill-kunċett fondamentali ta' interess tal-parti li toqgħod f'ġudizzju;

Illi l-interess li jsejjes is-sejħa fil-kawża għandu jkun fl-eżitu tal-ġudizzju, mhux neċessarjament fis-sens li l-imsejjaħ fil-kawża jkun kundannat jew meħlus, imma fis-sens li jsostni r-raġunijiet tal-attur jew tal-imħarrek, jew saħansitra tiegħu nnifsu differenti minn dawk tal-partijiet[8]. Imma, fi kwalunkwe każ, l-interess tal-imsejjaħ fil-kawża għandu jkun ta' livell bħal dak imfisser minn ħafna sentenzi tagħna bħala l-interess ġuridiku li għandu jkollha parti fil-kawża. Fil-każ preżenti, dan l-interess li jrid jintwera għandu jkun l-interess ta' persuna mħarrka;

Illi huwa stabilit ukoll li, minbarra l-għan tal-ekonomija tal-ġudizzji, l-istitut tas-sejħa fil-kawża huwa maħsub ukoll li jiggarantixxi l-integrita' tal-ġudizzju. Iżda ngħad ukoll li "*l-istitut tal-kjamata fil-kawża ma jistax jiġi applikat, m'għandux ikun hemm rikors għalih, fil-każijiet fejn il-ġudizzju jkun diġa' integru bil-preżenza fil-kawża tal-konvenut u fejn ir-responsabbilta' tal-konvenut vis-a'-vis l-attur hija indubitata indipendentement minn x'relazzjonijiet jista' jkollu hu ma' ħaddieħor li, kwantu l-attur, jibqa' terz*"[9];

Illi, kif ingħad, il-Qrati tagħna stabilew regoli li dwarhom is-sejħa fil-kawża jmissha tiġi meqjusa, u, b'mod partikolari, f'liema ċirkostanzi għandha tintlaqa' talba għal tali sejħa u, b'mod iżjed siewi, meta mgħandhiex jew ma jmisshiex tintlaqa' talba bħal din;

Illi l-Qorti għandha tordna s-sejħa fil-kawża jekk il-persuna li tagħha tintalab din is-sejħa jkollha dak l-interess li huwa meħtieġ mil-liġi f'persuna biex minnu tista' tiġi proposta azzjoni jew biex tiġi opposta kontestazzjoni[10]. Madankollu, s-sejħa fil-kawża m'għandhiex tintuża biex jidħlu fil-kawża persuni li, għalkemm għandhom l-interess meħtieġ, jiddaħħlu biex jissostitwixxu persuni li ma jkun messhom qatt ġew imħarrkin, jew ikunu ġew imħarrkin ħażin[11];

---

[6] App. Ċiv. **23.3.1962** fil-kawża fl-ismijiet ***Sant Cassia et vs Montebello et*** (Kollez. Vol: **XLVI.i.171**)
[7] Ara per eżempju, App. Ċiv. **23.11.1898** fil-kawża fl-ismijiet ***Stepton vs Spiteri*** (Kollez. Vol: **XVI.i.117)**;
[8] Ara App. Ċiv **27.1.1997** fil-kawża fl-ismijiet ***Anthony Azzopardi et noe vs Calcedonio sive Donald Attard et***
[9] App. Inf. **18.5.1995** fil-kawża fl-ismijiet ***Farruġia vs Fava*** (Kollez. Vol: **LXXIX.ii.1110**)
[10] P.A. **29.10.1935** fil-kawża fl-ismijiet ***Libreri vs Staines noe*** (Kollez. Vol: **XXIX.ii.706**) u s-sentenzi hemm imsemmija;
[11] P.A. **6.2.1962** fil-kawża fl-ismijiet ***Tabone noe vs Magri*** (Kollez. Vol: **XLVI.ii.561**) u l-bosta sentenzi hemm imsemmija; u App. Kumm. **19.5.1995** fil-kawża fl-ismijiet ***Wismayer et vs Wismayer et*** (Kollez. Vol: **LXXIX.ii.955**);

Illi għalkemm normalment is-sejħa fil-kawża ssir mill-parti mħarrka, kif jidher mill-artikolu tal-liġi fuq imsemmi, din it-talba tista' ssir ukoll minn min ikun fetaħ il-kawża. Tista' ssir ukoll mill-Qorti *ex ufficio*, iżda qatt minn u fuq talba tal-imsejjaħ innifsu[12]. Għal xi żmien kien jingħad li ma għandhiex tintlaqa' talba għas-sejħa fil-kawża min-naħa tal-attur meta dan seta' jew suppost li kien jaf bl-eżistenza jew l-interess ta' persuni fil-mertu tal-kwestjoni li huwa messu ħarrek sa mill-bidu[13]. Iżda llum jidher li t-tifsira vera ta' dan il-punt tħares iżjed lejn il-kwestjoni tal-interess ġuridiku tal-imsejjaħ milli lejn l-għarfien jew le tal-attur (qabel ma bdiet il-kawża) dwar kull min seta' kellu interess[14] u dan dejjem bil-kawtela li l-istess sejħa fil-kawża ma tintużax biex jiddaħħal fil-kawża mħarrek ieħor flimkien mal-imħarrek oriġinali li ma messu tħarrek qatt[15];

Illi meta saret it-talba f'isem ir-rikorrent biex din il-Qorti tordna s-sejħa fil-kawża tal-Avukat Ġenerali, l-għaref difensur tiegħu iġġustifika t-talba fuq dak li jissemma fil-paragrafi għaxra (10), ħdax (11) u tnax (12) tar-rikors promotur. Dawn it-tliet paragrafi jitkellmu dwar ksur tal-jeddijiet tar-rikorrent min-naħa tal-qrati li kienu qegħdin jisimgħu l-każ tiegħu u qatgħu s-sentenzi rispettivi. Huwa żied jgħid li "din it-talba la tolqot negattivament u lanqas tippreġudika lill-intimati preżenti. Inoltre dejjem ġie ritenut illi fil-proċeduri (quddiem il-) Prim'Awla Kostituzzjonali tiġi adottata flessibilita' bil-għan illi l-proċeduri jistgħu jwasslu għall-ksib ta' riżultat li għalih kienu intiżi"[16];

Illi, wara li qieset il-konsiderazzjonijiet fuq imsemmija u dan fil-qafas tat-tagħrif li tressaq s'issa quddiem din il-Qorti, hija tasal għall-fehma li t-talba tar-rikorrent jixraq li tintlaqa'. Fl-ewwel lok, għalkemm huwa minnu li l-intimati ma qajmu l-ebda eċċezzjoni dwar jekk humiex il-kontradituri leġittimi tal-azzjoni attriċi u lanqas eċċezzjoni dwar in-nuqqas ta' integrita' tal-ġudizzju, it-tliet paragrafi msemmija tar-rikors promotur jirrigwardaw ilmenti ta' ksur ta' dritt fundamentali min-naħa ta' istituzzjoni (l-qrati) li ż-żewġ intimati ma jirrappreżentaw bl-ebda mod. Fit-tieni lok, il-persuna li l-ġurisprudenza tqis bħala l-leġittimu kontradittur xieraq f'kazijiet fejn jitqajjem ilment ta' ksur ta' jedd fundamentali dwar smigħ xieraq minħabba operat partikolari ta' qorti huwa l-Avukat Ġenerali[17].

---

[12] App. Ċiv. **11.5.2011** fil-kawża fl-ismijiet ***Reginald Fava pro et noe vs Suprintendent tas-Saħħa Pubblika noe et***
[13] App. Ċiv.: **14.1.1938** fil-kawża fl-ismijiet ***Captur vs Feliċe*** (Kollez. Vol: **XXX.i.1**) u s-sentenzi hemm imsemmijin;
[14] Ara P.A. JSP **16.3.1993** fil-kawża fl-ismijiet ***Joseph Ripard et vs Onor. Prim Imħallef Carmelo Schembri et*** u s-sentenzi hemm imsemmija;
[15] App. Ċiv. **26.4.1971** fil-kawża fl-ismijiet ***Vinċenzina Cassar vs Anthony Vella*** u s-sentenzi hemm imsemmija.
[16] Verbal f'paġ. 454 tal-proċess
[17] Ara, b'eżempju, Kost. **8.11.2004** fil-kawża fl-ismijiet ***Xuereb vs Reġistratur tal-Qrati et*** (Kollez. Vol: **LXXXVIII.i.360**) u Kost. **7.10.2005** fil-kawża fl-ismijiet ***Mark Lombardo vs Kunsill Lokali Fgura et*** fost bosta oħrajn

Fit-tielet lok, it-talba għas-sejħa fil-kawża saret f'waqt li l-liġi tħalli li ssir ladarba l-kawża għadha fl-istadju (għalkemm inoltrat) tat-tressiq tal-provi tal-intimati, u għadha ma tħallietx għas-sentenza;

Illi l-Qorti tqis li ladarba kien ir-rikorrent innifsu li talab is-sejħa fil-kawża u dan wara li kien iddikjara li ma kellux aktar provi x'iressaq, hija qiegħda tilqa' t-talba tiegħu biss għar-raġunijiet imsemmija hawn fuq u bil-fehma sħiħa li ma jerġax jinfetaħ il-ġbir tal-provi tar-rikorrent u dan għaliex ir-raġunijiet li wasslu biex it-talba tiegħu tintlaqa' kienu jeżistu sa mill-bidu tal-kawża u messhom kienu ħwejjeġ magħrufa minn dak il-waqt. Minbarra dan, is-sejħa fil-kawża tal-Avukat Ġenerali trid issir bi spejjeż għar-rikorrent;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda tipprovdi dwar it-talba tar-rikorrent billi:

Tilqa' t-talba tiegħu għas-sejħa fil-kawża tal-Avukat Ġenerali, u tordna s-sejħa fil-kawża tal-Avukat Ġenerali, bi spejjeż għar-rikorrent, u tordna li l-atti tal-kawża jkunu juru din iż-żieda.

< Sentenza In Parte >

---------------------------------TMIEM---------------------------------